

Európsky imunizačný týždeň 22.4. - 30.4.2022

„Dlhý život pre všetkých“

Svetový týždeň imunizácie si pripomíname každoročne posledný aprílový týždeň. 17. ročník pripadá na dni od 24.- 30. apríla 2022. Konečným cieľom Svetového týždňa imunizácie je, aby bolo viac ľudí, komunit chránených pred chorobami, ktorým možno predchádzať očkovaním. Dlhý život pre všetkých nie je sľub, je to ambícia, pretože každý si zaslúži šancu na plnohodnotný život.

Faktom je, že počas pandémie klesla zaočkovanosť detí vo viacerých európskych krajinách. Je veľmi dôležité, aby deti, ktoré vynechali dávku niektorého očkovania, sa vrátili k očkovaciemu plánu, aby sa predišlo prepuknutiu smrteľných ochorení. Migranti a utečenci musia mať prístup k potrebným očkovaniam, aby ich chránili pred ochoreniami, ktoré by sa mohli šíriť kdekoľvek, kde sa nachádzajú. Hodnota očkovacích látok sa nemeria počtom podaných dávok; ich hodnota tkvie v tom, že vďaka nim môžeme žiť náš život v zdraví a dlhšie, očkovacie látky poskytujú príležitosť a nádej pre nás všetkých, aby sme si užili plnohodnotnejší život – a to je niečo, za čo by sme mali všetci bojovať.

Imunizácia je celosvetový úspech v oblasti zdravia a rozvoja, ktorý každoročne zachráni milióny životov. Vakcíny znižujú riziko ochorenia tým, že spolupracujú s prirodzenou obranou vášho tela na vybudovaní ochrany. Napriek obrovskému pokroku však príliš veľa ľudí na celom svete – vrátane takmer 20 miliónov dojčiat každý rok – nemá dostatočný prístup k vakcínam aj keď na opačnej strane každý rok zaočkovaných viac ako 116 miliónov, čiže 86 % všetkých narodených dojčiat, čo je číslo, ktoré sa drží už desaťročia. Často sa stretávame s tým, že rodičia sa dostávajú k protichodným informáciám o očkovaní, a to najmä na internete a sociálnych sieťach. Treba si uvedomiť, že zníženie zaočkovanosti vedie k návratu, a teda aj výskytu takých epidémii ochorení, ktoré sme tu na Slovensku desiatky rokov nemali. Vďaka povinnému očkovaniu, ktoré sa vykonáva od päťdesiatych rokov sa u nás nevyskytujú

ochorenia ako detská obrna, záškrt, tetanus novorodencov. Na Slovensku sa deti povinne očkujú proti 10 závažným infekčným ochoreniam- **Záškrt, Tetanus, Čierny kašeľ, Detská obrna, Osýpky, Hemofilové invazívne nákazy, Vírusová hepatitída B, Mumps, Ružienka, Pneumokokové invazívne ochorenia.** Tieto ochorenia môžu ohroziť zdravie detí a ani dnes ich nie je možné v niektorých prípadoch úspešne liečiť. Deti sa očkujú v súlade s očkovacím kalendárom. Očkovanie v krajinách EÚ môžeme rozdeliť na povinné a dobrovoľné. V krajinách, kde je očkovanie dobrovoľné sa vo väčšej miere vyskytujú epidémie infekčných ochorení. Ide najmä o epidémie osýpok alebo mumpsu, ktoré sa opakovane vyskytujú napríklad v Nemecku, Taliansku, Holandsku, Belgicku a vo Veľkej Británii.

Zaujímavé je, že mnohí rodičia vnímajú očkovanie svojich detí ako jedinečnú možnosť chrániť ich pred závažnými infekciami, no ako dospelí už nemyslia na možnosť svojej vlastnej ochrany. Vekom sa znižuje kapacita a funkčnosť imunitného systému. K rizikovým faktorom patrí aj stres, nesprávna životospráva, pracovné preťaženie, nízka fyzická aktivita a podobne. Podľa dosahu poznáme individuálnu imunitu a kolektívnu ochranu. Individuálna imunita voči niektorému vírusu či baktérii chráni konkrétneho človeka. Možno ju získať buď prekonaním ochorenia, alebo očkovaním proti vírusom či baktériám. Čím viac ľudí v celkovej populácii je zaočkovaných proti niektorému pôvodcovi choroby, tým sa zvyšuje šanca na obmedzenie šírenia ochorenia až po vznik kolektívnej ochrany. Postupne sa tak šírenie choroby zúži len na priamy styk nakazeného jedinca s nezaočkovaným človekom. Veľký význam má očkovanie vybraných skupín chronicky chorých pacientov, ako sú napríklad pacienti s ochorením srdca, pľúc, obličiek, ciev, pečene, sleziny, diabetici, onkologickí pacienti, ľudia s poruchou imunity a pacienti pred a po transplantácii. Jediným z povinných očkovaní u dospelých je preočkovanie proti záškrtu a tetanu. Odporúča sa vykonať vo veku 30 rokov a následne sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V rámci tohto povinného preočkovania je možné preočkovanie súčasne aj proti čiernemu kašľu. Toto očkovanie sa rovnako odporúča opakovať každých 15 rokov, nie je však povinné. Predovšetkým u seniorov patrí medzi najdôležitejšie očkovanie, očkovanie proti chrípke a pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Svetová zdravotnícka organizácia tieto dve očkovania odporúča nielen seniorom, ale aj zdravotníckemu personálu, ktorý s nimi prichádza do styku. Vakcína proti chrípke a pneumokokovým invazívnym ochoreniam je pre vybrané rizikové skupiny populácie, a síce pre ľudí nad 59 rokov a chronicky chorých, plne hradená z verejného zdravotného poistenia.

Ďalšie infekčné ochorenia, proti ktorým sa v dospelosti môžete chrániť očkovaním sú napríklad:

- **kliešťová encefalitída** (odporúča sa predovšetkým ľuďom žijúcim v oblastiach s vysokým výskytom kliešťov)
- **meningokokové infekcie**
- **pásový opar** (vakcína je vhodná pre ľudí nad 50 rokov),
- **vírusová hepatitída A**, známa ako ochorenie špinavých rúk (očkovanie odporúčané najmä pre ľudí s chronickým ochorením pečene, ale aj pri cestách do krajín s nižším hygienickým štandardom),
- **ovčie kiahne** (odporúča sa najmä ženám, ktoré ešte neprekonali ovčie kiahne a plánujú tehotenstvo),
- **ochorenia spôsobené ľudským papilomavírusom – HPV** (karcinóm krčka maternice, vagíny, penisu, karcinómy v oblasti hlavy a krku a ďalšie).

Súčasná epidémia COVID-19 sa začala koncom roka 2019. WHO ju 11. marca 2020 vyhlásila za **pandémiu**. Ide o prvú pandémiu spôsobenú koronavírusom. U niektorých skupín obyvateľstva je však väčšia pravdepodobnosť, že sa u nich vyvinie **závažné ochorenie**. Patria sem ľudia nad 60 rokov a tehotné ženy. Najúčinnjším spôsobom prevencie COVID-19 je očkovanie. V súčasnosti je vo vývoji viac ako 160 rôznych typov vakcín proti COVID-19. Ochorenie COVID-19 sa nevyhýba ani najmenším. Rodičia často nevedia ako postupovať keď ich dieťa ochorelo, nevedia vyhodnotiť závažnosť príznakov. Požiadat' o očkovanie môžu všetci obyvatelia Slovenska starší ako 5 rokov (vrátane). V prípade detí od 5 do 17 rokov podávajú žiadosť ich zákonní zástupcovia. Deti vo veku 5 až 17 rokov (vrátane) sú očkované vakcínami – Comirnaty (Pfizer/BioNTech).

Regionálne úrady verejného zdravotníctva na celom území SR vykonávajú každý rok kontrolu zaočkovanosti v rámci povinného očkovania detí a dospelých. Pri poslednej kontrole

zaočkovanosti bolo zistené, že celoslovenské výsledky prekročili hranicu 95 % vo všetkých druhoch pravidelného povinného očkovania. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím nebol zaznamenaný výrazný pokles, celoslovenská zaočkovanosť sa udržala približne na rovnakej úrovni. Zaznamenaný bol mierny nárast pediatrických obvodov, kde hranicu zaočkovanosti 90 % nedosiahlo 189 pediatrických obvodov. Príčinami nízkej zaočkovanosti na okresnej úrovni, resp. na úrovni obvodov zostáva naďalej odmietanie povinného očkovania detí rodičmi napriek poučeniu pediatrov a epidemiológov o význame povinného očkovania. Celkový počet detí očkovaných mimo stanovených povinných očkovaní v porovnaní s predchádzajúcim obdobím opakovane stúpol. Najvýraznejšie stúpila zaočkovanosť proti HPV infekcii a rotavírusovým infekciám.

Očkovanie patrí medzi najväčšie objavy v histórii medicíny. Vplyv očkovania na zdravie populácie má obrovský celosvetový význam na zníženie chorobnosti a úmrtnosti. Väčšina ľudí vníma očkovanie pozitívne, ale sú aj takí, ktorí ho zavrhnú. Z pohľadu verejného zdravotníctva je však potrebné rozlišovať situácie, kedy naše vlastné rozhodnutie ohrozuje zdravie iných. Rozhodnutím nedať zaočkovať svoje dieťa však zvyšujeme riziko šírenia infekčných chorôb a tak zvyšujeme aj riziko ohrozenia zdravia nielen vlastného dieťaťa, ale aj ďalších osôb, s ktorými je v kontakte.

Ak máte otázky o očkovaní, okrem vášho ošetrojúceho lekára, pediatra sa môžete obrátiť aj na Poradne zdravia očkovania, ktoré sú zriadené pri regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR. Nestaňte sa obeťou dezinformácii. Dôverujte radšej poznatkom a skúsenostiam odborníkov, ktorých poslaním je chrániť zdravie vás a vašich blízkych.